

Kállai Csaba • Molnár László • Rideg László

PRÓBAÉRETTSÉGI FELADATSOROK

12 feladatsor megoldásokkal, magyarázatokkal

TÖRTÉNELEM

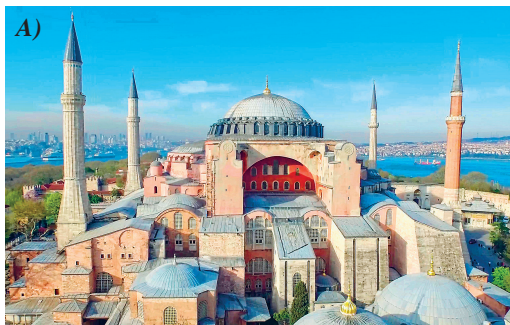
KÖZÉPSZINT

2024-től

érvényes
követelmények

2 A feladat a középkori művészeti irányzatokhoz kapcsolódik.

Írja be a képek, valamint a szöveges jellemzések betűjeleit a táblázat megfelelő részébe! Egy kép és egy szöveges jellemzés kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

1. Az égbe törő tornyokkal rendelkező, lenyűgöző szépségű, monumentális katedrálisok függőleges tagolása a könnyedség benyomását kelti. A vékony falú vázszerkezetet támvékekkel és támpillérekkel erősítették meg.
2. A templomokra a vízszintes tagolás, a nyugodt és egyszerű geometrikus formák használata vált jellemzővé. Fontos szerepet kapott a szimmetria, valamint a tér centrális lefedése kupola építésével.
3. A római formakincseket egyedi megoldásokkal vegyítő templomok külsejét zárt tömegformák jellemzik. A nehéz boltozat miatt az épület alacsonyabb, a fal vastagabb lett. A zömök szerkezet monotonitását kicsi, félköríves ablakok és árkádsorok törik meg.
4. A jellemzően négyzet alaprajzú templom középső részét hatalmas kupola fedi, amelyet kisebb kupolák és félkupolák vesznek körül. Az épületegyüttes fontos részét képezhetik azok a tornyok is, ahonnan felhangzanak az imára szóló felhívások.

Művészeti stílus	Kép betűjele	Szöveges leírás sorszáma
a) romanika		
b) gótika		
c) reneszánsz		

3 A feladat az *Aranybulla* kiadásának körülményeivel és az oklevél tartalmával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat források és az ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „[...] ezért az oly nagy szolgálatért viszonzásul egy bizonyos Ederics nevű, a zalai vártól kivett földet adományoztunk néki és örököseinek örök joggal, amit hívünk a Szolnok nembeli Henrik ispán által minden ellentmondás nélkül meghatároltattunk és bevezettük mondott Myscát.” (RÉSZLET II. ANDRÁS EGYIK ADOMÁNYLEVELÉBŐL)

B) „Mivelhogy mind országunk nemeseinek, mind másoknak is Szent István király által elrendelt szabadsága, némely királyoknak a hatalmaskodása folytán [...] igen sok dologban kisebbedést szenvedett, [...] az ő kéréseiknek mindenben eleget kívánva tenni, [...] megengedjük mind nekik, mind országunk más embereinek a szent király által engedett szabadságot.” (RÉSZLET AZ ARANYBULLÁBÓL)

C) „A magyarok évkönyvei elmondják, hogy a magyar légiókkal Pannóniába visszatérő András magával hozta István első vértanú és az isteni Margit koponyáját, továbbá Tamás és Bertalan jobbját, Áron vesszejének egy darabját és ama kancsók egyikét, amelyekben megváltónk a vizet borrá változtatta [...]” (RÉSZLET BONFINI: A MAGYAR TÖRTÉNELEM ÉVTIZEDEI CÍMŰ MŰVÉBŐL)

D) „[...] a nevezett úrasszony a nagyságos férfiú, Bánk bán feleségét erőszakkal átadta valamelyik jövevény öccsének, hogy megbecstelenítse. Ez okból a Bor nemzetségből eredett Bánk bán kardjával keservesen kioltotta a királyné véréét.” (RÉSZLET A KÉPES KRÓNIKÁBÓL)

E) „Urunk királyunktól alázatosan és áhítattal azt kértük, engedje meg nekünk, hogy mi magunk bíraskodhassunk és az elnyomottaknak és vég nélküli sérelmet szenvedőknek teljes igazságot szolgáltatathassunk mindazok ellen, akiknek részéről méltánytalanul szenvednek.” (RÉSZLET A ZALA MEGYEI SZERVIENSEK ÍTÉLETLEVELÉBŐL)

Rendelje hozzá az idézeteket a leírásokhoz! Írja be a megfelelő betűjeleket a táblázatba! Két betűjel kimarad.

Leírás	Betűjel
a) A király keresztes hadjáratot vezetett a Szentföldre. Eredményt ugyan nem ért el, de szentek ereklyéivel tért haza.	
b) II. András trónra lépését követően birtokadományozásba kezdett.	
c) II. András német származású feleségével számos idegen érkezett az országba, akik ellentétbe kerültek a magyar főurakkal.	

5

4 A feladat az angol alkotmányos királyság politikai berendezkedéséhez kapcsolódik. (KOMPLEX TESZTFELADAT)

Oldja meg a feladatot a források és az ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

1. „Ha a törvényhozó hatalom a végrehajtó hatalommal ugyanabban a személyben vagy ugyanabban a hatósági testületben egyesül, nincsen szabadság, mivel attól lehet tartani,

- f) Fogalmazza meg a térképek segítségével, hogy milyen változást eredményezett a 2. számú forrásrészletben (87. cikk) szereplő rendelkezés!

.....

.....

- g) Oroszország az első világháborúban győztes antant hatalmak közé tartozott, ám a térképek szerint területvesztéséget szenvedett. Hogyan lehetséges ez? Indokolja meg!

.....

.....

7

- 9 A feladat Magyarország második világháborús részvételével kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat a források és az ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Magyarország területgyarapodása 1938 és 1941 között

- a) A magyar kormány 1941. június 26-án kimondta a hadiállapot beálltát a Szovjetunióval. A döntés közvetlen előzménye az volt, hogy ismeretlen felségjelzésű gépek bombákat dobtak le az egyik magyar városra. Melyik volt ez a város? A térképen lévők közül válasszon!

.....

A Szovjetunióknak küldött hadüzenettel hazánk hivatalosan is belépett a háborúba. Ezt követően az USA-val is beállt a hadiállapot. Az USA-nak küldött magyar hadüzenet kapcsán született az alábbi anekdota.

„A hadüzenet hírért külügyminisztere közölte Roosevelttel. Az elnök megkérdezte:
– Magyarország? Miféle ország az?

- Királyság.
- És ki a királyuk?
- Nincs királyuk, kormányzójuk van: [b] tengernagy.
- Tengernagy? Jó ég, már megint számolnunk kell egy ellenséges flotta támadásával?
- Nem, elnök úr. Magyarországnak nincs tengeri flottája, sőt, tengerpartja sincs.
- Talán területi követelésük van?
- Nem, elnök úr. [c]-tól akarnak területeket szerezni.
- Akkor, gondolom, [c]-nak is hadat üzentek.
- Dehogyan! [c] a szövetségesük.”

b) Kinek a neve hiányzik a [b]-vel jelölt részről? Írja az illető teljes nevét a vonalra!

.....

c) Melyik ország neve hiányzik a [c]-vel jelölt helyekről? A térképen szereplő országnevek közül válasszon!

.....

d) Ki volt Magyarország miniszterelnöke az ország hadba lépésekor? Karikázza be a megfelelő sorszámot!

1. Teleki Pál	3. Bárdossy László
2. Kállay Miklós	4. Szálasi Ferenc

4

10 A feladat az USA és a Szovjetunió hidegháborús „űrversenyéhez” kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és az ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Az SZKP főtitkára hivatja az űrhajósokat:

– Űrhajós elvtársak, mint tudják, az amerikaiak a Holdra szálltak. Nem hagyhatjuk, hogy az imperialisták lekörözzenek bennünket. Méltó választ kell adnunk, amely bizonyítja, hogy a szocializmusban gyorsabb a tudományos-műszaki fejlődés, mint a hanyatló kapitalizmusban. Ezért a Központi Bizottságban elhatároztuk, önök a Napra fognak leszállni.

– De Brezsnyev elvtárs, a Nap több ezer fokkal, ott azonnal elégnénk!

– Elvtársak, csak nem gondolják, hogy a Központi Bizottságban csupa vén trotli ül! Természetesen erre is gondoltunk: éjszaka fognak landolni!” (KORABELI VICC)

a) Magyarázza meg röviden, hogy miért kapta a tárgyalat korszak a „hidegháború” elnevezést!

.....

.....

8 a) Szarajevóban b) villámháború c) Ferenc József d) Tisza István

9 a) Teleki Pál; miniszterelnök

b) Németország a német hadak átengedését kérte Jugoszlávia megtámadásához. / Németország a volt magyar területek visszaadása fejében magyar katonai részvételt kért Jugoszlávia megtámadásához. (A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

c) **Annak, hogy Magyarország hadba lépjen a Szovjetunió ellen.** (A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

c) Bárdossy László

10 a) **Franciaország; Nagy-Britannia** (tetszőleges sorrendben)

b) Berlint

c) **a kommunista rendszerek előretörése / a Szovjetunió / a szovjet rendszer** (A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

11 a) **második gazdaság**

b) **az életszínvonal emelése / a lakosság ellátásának javítása / a szolgáltatások színvonalának emelése / a hatalom társadalmi elfogadottságának erősítése** (A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható. Más helyes válasz is elfogadható.)

c) **új gazdasági mechanizmus**

d) **Kimerülőben voltak a gazdaság növelésének forrásai / tartalékai. / A gazdaság belső forrásait intenzívebben akarták feltárni. / Fel akarták gyorsítani a műszaki fejlődést.** (A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható. Más helyes válasz is elfogadható.)

12 a) **C**

b) **A**

c) **E**

d) **B**

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13 Nyugat-Európában (T_{Eur}) a 10–11. századtól kibontakozó fejlődés eredményeként ismét elindult az **árutermelés** (K_1). Ez lehetővé tette a 11–12. századtól ($T_{\text{idő}}$) a kereskedelem újbóli fellendülését, a városok és a városi élet újjászerveződését.

Ebben döntő szerepet játszottak a **kereskedők, akik az értékesítés és a forgalom szempontjából központi helyekre települtek, piaci** (K_1) **telepeket hoztak létre** (E_{1R}). A kereskedőkhöz csatlakoztak az élelmiszer-termeléstől elszakadó, önálló sodó iparosmesterek is. Az így kialakuló közösségek hozták létre Európa nyugati területein a **kiváltságokkal** (K_1) **rendelkező, a földesúri irányítástól függetlenedő, önkormányzattal rendelkező városokat** (E_{1M}). Ez úgy vált lehetővé, hogy egy-egy hely **kereskedői szövetségbe tömörülve maguk irányították a kereskedelmet** (F_R), majd **kivívták településük önállóságát, és érdekeiknek megfelelő jogokat harcoltak ki** (F_M). Az így létrejövő, **önkormányzattal** (K_1) **rendelkező városok polgárai** (K_1) **megválaszthatták vezetőiket** (bíró, városi tanács) (E_{2R}). Ezekbe a tisztségekbe kezdetben a **gazdag kereskedők** kerülhettek, **ők alkották a városok vezető rétegét** (E_{2M}).

A városi lakosság más csoportjai az iparosok és a városi szegény népesség voltak.

Szemponatok	Műveletek, tartalmak
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a kereskedők szerepét mutatja be a középkori városok kialakulásában és működésében. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.
Tájékozódás térben és időben	T • Rögzíti, hogy a középkori kereskedelem a 11–12. századtól lendült újra fel, és a folyamat Nyugat-Európában indult el.
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K₁ • Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. árutermelés, piac, kiváltság, polgár, önkormányzat.
	K₂ • A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.
Ismeretszerzés, a források használata	F • Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. a kereskedők szövetség(ek)be tömörültek; a kereskedő szövetségek saját maguk irányították településük kereskedelmét), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a kereskedők vezette közösségek kivívták önállóságukat / önkormányzatot hoztak létre; a kereskedő közösségek vezette városok kivívták a vásártartás, esetenként az árumegállítást jogát).
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E₁ • Rögzíti, hogy a középkorban újra kialakuló árutermeléssel és a pénzgazdálkodással együtt a kereskedők a forgalom szempontjából központi helyekre települtek, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a kereskedőkhöz az iparosok is csatlakoztak; a kereskedők által létrehozott helyeken születtek meg az önkormányzattal rendelkező középkori városok, amelyek jogilag is elkülönültek a földesurak által irányított feudális környezettől).
	E₂ • Rögzíti, hogy az önkormányzattal rendelkező városok polgárai szabadon választhatták meg polgármesterüket/bírójukat, a városi tanácsot, valamint kereskedelmi jogokat is kaptak, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a város vezető tisztségviselői és testületeinek tagjai kezdetben csak a gazdag kereskedők (patríciusok) közül kerülhettek ki; a gazdag kereskedő-patríciusokból állt a városi polgárok vezető rétege, a polgárság nagyobb hányada a saját műhellyel és házzal bíró iparosok voltak, míg a lakosság többsége a városi szegények közé tartozott).

Feladatmegértés	Tájékozódás	Kommunikáció		Ismeretszerzés	Események		Össz.
	T	K ₁	K ₂	F	E ₁	E ₂	
2	2	2	2	3	3	3	17

14 Magyarországon az 1850-es években Alexander Bach bécsi belügyminiszter irányításával a magyar törvények és önkormányzatiság felszámolásával centralizálták az államhatalmat (E_{1R}). Az önkényuralmi (K₁) rendszer működtetése az országban állomásozó haderő, titkosrendőrség, bürokrácia költségei, a magyarok *passzív ellenállása* (K₂) miatt növekvő nehézséget jelentett. Mindezt tetézték a *külpolitikai* (K₁) kudarcok. Az *emigráció* (K₂) is egyre aktívabban szervezkedett. Az 1859-es *italiai vereséget* követően *Bachot menesztették*,

TARTALOMJEGYZÉK

FELADATSOROK

1. feladatsor	6
2. feladatsor	19
3. feladatsor	32
4. feladatsor	46
5. feladatsor	60
6. feladatsor	72
7. feladatsor	87
8. feladatsor	103
9. feladatsor	120
10. feladatsor	132
11. feladatsor	147
12. feladatsor	161

MEGOLDÁSOK

1. feladatsor	174
2. feladatsor	181
3. feladatsor	187
4. feladatsor	194
5. feladatsor	201
6. feladatsor	206
7. feladatsor	211
8. feladatsor	216
9. feladatsor	221
10. feladatsor	228
11. feladatsor	235
12. feladatsor	242

Kiadja a Mozaik Kiadó, Szeged • Telefon: (62) 470-101, (62) 554-660

E-mail: kiado@mozaik.info.hu • Honlap: www.mozaik.info.hu • Felelős kiadó: Török Zoltán

Készült a Dürer Nyomda Kft.-ben, Gyulán • Felelős vezető: Aggod István

Terjedelem: 23,56 (A/5) ív • 2024. március • Raktári szám: MS-3165U